

O scrisoare pierdută I.L.Caragiale

Scrie un eseu de 2 – 3 pagini, în care să prezinți *tema și viziunea despre lume*, reflectate într-o comedie studiată. În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea trăsăturilor comediei pentru care ai optat, care fac posibilă încadrarea într-o tipologie, într-un curent cultural / literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
- prezentarea temei comediei, reflectată în textul dramatic ales, prin referire la două scene / secvențe / situații ale conflictului;
- sublinierea a trei elemente ale textului dramatic, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a autorului / a unuia dintre personaje (de exemplu: *acțiune, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, particularități ale compoziției, construcția personajului, modalități de caracterizare, limbaj etc.*)

I. Introducere	<p>Caragiale e un fin observator al ființei umane și al moravurilor societății, realizând o radiografie a epocii sale prin care „face concurență stării civile” (Garabet Ibrăileanu). Formula sa artistică ilustrează „realismul tipic” (T. Vianu) prin veridicitatea acțiunii, prin tipologia personajelor și prin critica la adresa societății.</p> <p>Comedia <i>O scrisoare pierdută</i> este jucată pe scenă în 1884 și publicată un an mai târziu în „Convorbiri literare”. Este una dintre cele patru comedii ale lui Caragiale pe lângă „O noapte furtunoasă”, „D-ale carnavalului”, „Conu Leonida față cu reacțiunea”.</p>
II. Argumentarea	<p>C1. Evidențierea trăsăturilor comediei</p> <p>Încadrarea într-o tipologie, într-un curent cultural / literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;</p>
a. Specia comediei	<ul style="list-style-type: none"> • comedie: specie dramatică în care se îmbină comicul și dramaticul, conflictul e derizoriu, superficial, personajele ridicole ce reprezintă tipuri umane, iar finalul e fericit <p>Comedie de moravuri, care dezvăluie viața publică și de familie a unor politicieni care, ajunși la putere și roși de ambiiții, sunt caracterizați de o creștere bruscă a instinctelor de parvenire, <i>O scrisoare pierdută</i> se înscrie în seria operelor caragialiene care au în centru vanitatea. Piesa este inspirată de un eveniment din actualitatea vremii: farsa electorală din 1883, când au avut loc alegeri pentru Adunarea Constituantă, în scopul alcătuirii unei noi Camere a Deputaților.</p> <p>Comedia este specie dramatică în care se îmbină comicul și dramaticul, conflictul e derizoriu, superficial, personajele ridicole ce reprezintă tipuri umane, iar finalul e fericit.</p> <p>O primă trăsătură a comediei este conflictul derizoriu care surprinde contrastul dintre aparență și esență, deoarece alegerile parlamentare sunt rezultatul unui șantaj amoros, iar moralitatea unor personaje publice este doar o mască.</p> <p>Personajele reprezintă categorii sociale diverse (prefectul Ștefan Tipătescu, polițistul orașului Ghiță Pristanda, cetățeanul turmentat), eroii întruchipând în același timp și caractere, tipuri umane: tipul încornoratului – Zaharia Trahanache, tipul cochetei adulterine – Zoe Trahanache, tipul slugarnicului – Ghiță Pristanda.</p> <p>Subiectele sunt general umane, criticând moravuri sociale: infidelitatea, corupția, șantajul, demagogia politică și ironizând defectele umane: credulitatea, prostia.</p> <p>O ultimă trăsătură este deznodământul vesel, ilustrat într-un stil parodic, deoarece Cațavencu conduce serbarea pentru alegerea cu unanimitate a contracandidatul său, Adamiță Dandanache.</p>
b. curent literar	<ul style="list-style-type: none"> ○ clasicism: regula celor trei unități (loc, timp, acțiune), scop didactic,

	<p>moralizator, susține valorile clasice (adevăr, bine, frumos), critica moravurilor, caracterul satiric</p> <ul style="list-style-type: none"> o realism: veridicitate (se inspiră din realitate), personajele-tip, tehnica detaliului semnificativ, indici de spațiu și timp vagi, ironie
	C2. Prezentarea temei comediei
1. Tema	Tema este de factură realistă, deoarece ilustrează viața burgheziei bucureștene de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Textul înfățișează o luptă politică din "capitala unui județ de munte" în preajma alegerilor pentru Cameră din anul 1883, perioada electorală fiind aleasă pentru a pune în evidență contrastul dintre esență și aparență.
2. Titlul	Alcătuیت dintr-un substantiv și un adjectiv, titlul denumește intriga textului . Pierderea scrisorii de amor creează o situație conflictuală care se amplifică treptat și se rezolvă în final fără regrete sau pierderi majore din partea personajelor. Scrisoarea este importantă, deoarece marchează o intrigă duplicată: alegerea candidatului impus de "centru" este determinată tot de o scrisoare pierdută.
	C3. Elemente ale textului dramatic
1. Acțiunea Conflictul	<p>Acțiunea piesei se desfășoară în „capitala unui județ de munte”, pe fondul agitat al unei campanii electorale. Aici are loc conflictul între ambițiosul avocat Nae Cațavencu, din „opozitie”, care aspiră spre o carieră politică, și grupul conducerii locale (prefectul Ștefan Tipătescu, „prezidentul” Zaharia Trahanache). Pentru a-și forța rivalii să-l propună candidat în locul lui Farfuridi, Cațavencu amenință cu un șantaj. Instrumentul de șantaj este o „scrisorică de amor” a lui Tipătescu, trimisă doamnei Zoe Trahanache, soția „prezidentului”; pierdută de Zoe, scrisoarea este găsită de un cetățean turmentat și subtilizată de Cațavencu. Șantajul o sperie pe Zoe, care, pentru a nu fi compromisă public, exercită presiuni asupra celor doi „conducători” ai județului și obține promisiunea candidaturii lui Cațavencu.</p> <p>Când conflictul provocat de scrisoarea pierdută pare să fie rezolvat, urmează o „lovitură de teatru”: de la București se cere, fără explicații, să fie trecut pe lista candidaților un nume necunoscut – Agamemnon Dandanache. Reacțiile celor din jur sunt diferite: Zoe e disperată, Cațavencu – amenințător, Farfuridi și Brânzovenescu – satisfăcuți că rivalul lor a pierdut, Tipătescu – nervos. Trahanache este singurul personaj care nu-și pierde cumpătul, având „puținică răbdare” și gândindu-se la un mod de rezolvare a conflictului fără a contesta ordinele „de sus”.</p> <p>Interesele contrare determină un conflict deschis în timpul ședinței de numire oficială a candidatului, când Pristanda pune la cale un scandal menit să-l anihileze pe Cațavencu. În încăierare, acesta pierde pălăria în care era ascunsă scrisoarea și dispare, provocându-i emoții intense „coanei Joița”. Dandanache, sosit de la București, își dezvăluie strategia politică, asemănătoare cu aceea a lui Nae Cațavencu, numai că la un nivel mult mai înalt și cu mai multă ticăloșie. Nae Cațavencu schimbă tactica parvenirii, flatând-o pe Zoe, generoasă după ce își recapătă scrisoarea cu ajutorul cetățeanului turmentat. În final, toată lumea se împacă, „micile pasiuni” dispar ca prin farmec, Dandanache e ales „în unanimitate”, Nae Cațavencu ține un discurs banal, dar zgomotos la serbarea populară determinând reconcilierea foștilor adversari. Atmosfera e de carnaval, de mascaradă, fiind accentuată de mutica săltăreață condusă de Pristanda.</p> <p>Tehnica de construcție a subiectului este aceea a amplificării treptate a conflictului. Inițial, apar în scenă Tipătescu, Trahanache, Zoe, alarmați de un eveniment dezvoltat parțial. Apoi, în prim plan apare Cațavencu, șantajistul, iar această prezență conturează conflictul fundamental, care asigură unitatea de acțiune a piesei. La acest conflict, se adaugă conflicte secundare, determinate de intervențiile cuplului Farfuridi – Brânzovenescu și de apariția neașteptată a</p>

	<p>„depeșei” cu numele lui Dandanache. Rezultă un ghem de complicații, care acumulează progresiv altele, ca un bulgăre de zăpadă în rostogolire.</p> <p>Amplificarea conflictului se realizează prin: intrările repetate ale cetățeanului turmentat, care creează o stare de tensiune, niciodată rezolvată, pentru că, neaducând scrisoarea, conflictul declanșat de pierderea ei nu se stinge; apoi, prin evoluția adversarilor; Cațavencu e înfrânt, deși pare că va câștiga, iar Tipătescu – Trahanache – Zoe triumfă, deși erau pe punctul de a pierde. Interferența finală a intereselor tuturor personajelor aflate în conflict accentuează atitudinea ironică a dramaturgului, pentru că foștii adversari se împacă, satisfăcuți de ceea ce au obținut, dar, mai ales, de propria imagine. Satisfacția vanității definește scena finală.</p>
2. Personajele	<p>Comedia lui I. L. Caragiale deschide „drum creației realiste” prin varietatea tipurilor de personaje înfățișate. Majoritatea personajelor au doar o spoială „de civilizație occidentală” (Titu Maiorescu), ceea ce le transformă în caricaturi ale unor personalități. Încadrarea personajelor în tipuri dă naștere comicii de caracter. În comedia clasică, principalele caractere comice sunt avarul, fanfaronul, orgoliosul, ipocritul, mincinosul, gelosul, lăudărosul, pedantul, păcălitorul păcălit, prostul fudul etc. Personajul purtător al unei astfel de caracter este rezultatul unui proces de generalizare a trăsăturilor unei categorii mai largi, devenind un exponent tipic al clasei umane respective. Caragiale creează, și el, o tipizare comică, dar eroii lui au întotdeauna numeroase elemente – de situație socială și intelectuală, de temperament, de limbaj etc. – care-i particularizează, astfel că nici unul nu seamănă cu celălalt. Scriitorul și-a afirmat în repetate rânduri această viziune asupra personajelor, susținând că „natura nu lucrează după tipare, ci-l toarnă pe fiecare după calapod deosebit; unul e sucit într-un fel, altul într-alt fel, fiecare în felul lui, încât nu te mai sature să-i vezi și să-ți faci haz de ei”. Garabet Ibrăileanu definea varietatea de tipuri invocată de I. L. Caragiale cu o formulă aplicată de critica literară operei lui Balzac.</p> <p>Criticul considera că personajele memorabile ale dramaturgului „fac concurență stării civile”. Pompiliu Constantinescu identifică nouă tipuri de personaje în comediile lui I. L. Caragiale: încornoratul (Dumitrache, Trahanache, Pampon, Crăcănel), primul amoret (Chiriac, Rică, Tipătescu, Nae Girimea), tipul cochetei și al adulterinei (Zița, Veta, Zoe, Didina, Mița), tipul politic și al demagogului (Nae Cațavencu, Farfuridi, Dandanache), cetățeanul (conu Leonida, cetățeanul turmentat), funcționarul (catindatul), confidentul (Efimița), raisonneur-ul (Nae Ipingescu, Brânzovenescu), servitorul (Pristanda). Dacă este luată în considerare trăsătura de caracter dominantă, personajele din O scrisoare pierdută pot fi clasificate și altfel: Trahanache e ticăitul, Zoe – femeia voluntară, Cațvencu – ambițiosul demagog, Farfuridi – prostul fudul, Dandanache – prostul ticălos, Cetățeanul turmentat – naivul, iar Pristanda – slugarnicul.</p> <p>Dintre tipurile comice propuse în această comedie, tipul omului politic și al demagogului este, probabil, cel mai complex. Autorul propune mai multe variante ale acestui tip, particularizând personajele prin asocierea unor trăsături de caracter care le apropie și de alte tipuri. Astfel, Trahanache, Tipătescu, Dandanache și Farfuridi pot fi raportați la tipul omului politic. Trăsăturile lor se definesc însă în funcție de situațiile în care evoluează. Trahanache are prezență de spirit, la șantaj reacționează cu un alt șantaj, deși pare senil și detașat de viața cotidiană, Tipătescu e impulsiv și reacționează violent când află de șantajul lui Nae Cațavencu, Dandanache e cel mai versat în lupta politică și păstrează scrisoarea de amor, deși a promis că o va înapoia, iar Farfuridi e om politic numai prin aparență, pentru că acest personaj e complet lipsit de personalitate, de o platitudine desăvârșită.</p> <p>Trăsăturile de caracter ale personajelor sunt susținute prin limbajul pe care îl</p>

	<p>folosesc acestea, limbaj care pledează, de asemenea, pentru realismul situațiilor create de dramaturg. Prezența numeroaselor greșeli de vocabular ilustrează incultura personajelor, prin: <i>pronunție greșită</i> (<i>famelie, renumerație, andrisant, plebicist</i>), <i>etimologie populară</i> (<i>scrofuloși, capitaliști</i> – locuitori ai capitalei) sau prin <i>lipsa de proprietate a termenilor</i> (<i>liber-schimbist</i> înseamnă, pentru Cațavencu, <i>elastic în concepții</i>). Încălcarea regulilor gramaticale și a logicii sugerează prostia, ignoranța, demagogia și este ilustrată prin abateri cum sunt: <i>polisemia</i> („ne-am răcit împreună”), <i>contradicția în termeni</i> („După lupte seculare care au durat aproape 30 de ani” sau „12 trecute fix”), <i>asociațiile incompatibile</i> („Industria română este admirabilă, e sublimă am putea zice, dar lipsește cu desăvârșire”), <i>nonsens</i> („Din două una, dați-mi voie, ori să se revizuiască, primesc! dar să nu se schimbe nimic...”), <i>truisme</i> („un popor care nu merge înainte stă pe loc”, „unde nu e moral, acolo e corupție și o societate fără prințipuri, va să zică că nu le are”), <i>expresiile tautologice</i> („intrigi proaste”), <i>construcțiile prolix</i> („eu care familia mea de la patuzsopt în Cameră, și eu ca rumânul imparțial, care va să zică... cum am zițe... în sfârșit să trăiască”). Repetiția aproape obsedantă a unei specificități de limbaj deplasează atenția de la fondul comunicării la forma ei. Personajele au ticuri verbale care le definesc caracterologic, ilustrând inerția intelectuală, automatismul, alienarea.</p> <p>Insuficiența stăpânire a limbajului le coboară la adevărata lor valoare, în ciuda orgoliului de care sunt dominate, pentru că prin limbaj se verifică raportul dintre ceea ce se pretind și ceea ce sunt în fond.</p> <p>Nepotrivirea rezultată din interferența stilurilor. Multe personaje folosesc un registru al limbajului în totală contradicție cu situația concretă. Cațavencu vorbește în fața lui Pristanda într-un stil obișnuit, familiar de până atunci. Consecințele sunt comice, pentru că se simte imediat nepotrivirea; același lucru se întâmplă și în cazul lui Dandanache, aclamat de mulțime, dar adresându-se în stilul peltic, familiar, incoerent.</p>
III. Concluzia	<p>Atenta observație a moravurilor epocii sale, dezvăluirea luptelor de culise ale procesului electoral și a corupției care definea societatea vremii sunt alte argumente care pledează pentru încadrarea acestei comedii în seria operelor realiste.</p> <p>Prin generalizarea unor situații și a unor tipuri, dramaturgul nu se adresează doar cititorilor sau spectatorilor epocii sale, ci receptorilor din orice epocă și din orice context social. Modernitatea comediei dramaturgului provine din ironizarea superficialității, a viciilor morale și a unui mod de viață care se poate regăsi oricând și oriunde.</p>